

سوال

مسلمانان در مورد مسیح، عیسی بن مریم چه اعتقادی دارند؟

پاسخ مفصل

الحمدلله.

اعتقاد ما درباره‌ی عیسی مسیح، علیه السلام همان چیزی است که کتاب و سنت پیامبرمان محمد ﷺ دال بر آن است.

بنابراین ایمان داریم که عیسی علیه السلام بنده‌ای از بندگان الله و پیامبری از پیامبران بزرگوار اوست که خداوند متعال وی را به سوی بنی اسرائیل فرستاد تا آنان را به توحید الله متعال و عبادتش فرا خواند.

الله متعال می‌فرماید: **وَإِذْ قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيَّ مِنَ التَّوْرَةِ وَمُبَشِّرًا بِرَسُولٍ يَأْتِي مِنْ بَعْدِي اسْمُهُ أَحْمَدُ فَلَمَّا جَاءَهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ قَالُوا هَذَا سِحْرٌ مُّبِينٌ [صف/ ۶]** (و هنگامی را که عیسی پسر مریم گفت: ای فرزندان اسرائیل، من فرستاده‌ی الله به سوی شما هستم؛ تورات را که پیش از من بوده تصدیق می‌کنم و به فرستاده‌ای که پس از من می‌آید و نام او احمد است بشارت‌گرم. پس وقتی برای آنان دلایل روشن آورد گفتند این سحری آشکار است).

و می‌فرماید: **وَقَالَ الْمَسِيحُ يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ اعْبُدُوا اللَّهَ رَبِّي وَرَبَّكُمْ إِنَّهُ مَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ وَمَأْوَاهُ النَّارُ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ [مائده/ ۷۲]** (و [حال آنکه] مسیح می‌گفت: ای فرزندان اسرائیل، پروردگار من و پروردگار خودتان را پرستید که هر کس به الله شرک آورد قطعاً الله بهشت را بر او حرام ساخته و جایگاهش آتش است و برای ستمکاران یاورانی نیست).

بنابراین، عیسی علیه السلام نه خدا است و نه آنطور که نصرانیان گمان می‌کنند، فرزند خداوند است.

الله عزوجل می‌فرماید: **لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ [مائده/ ۷۲]** (بی‌شک کسانی که گفتند: الله همان مسیح فرزند مریم است، کفر ورزیده‌اند) و همچنین می‌فرماید: **وَقَالَتِ الْيَهُودُ عُزَيْرٌ ابْنُ اللَّهِ وَقَالَتِ النَّصَارَى الْمَسِيحُ ابْنُ اللَّهِ ذَلِكَ قَوْلُهُمْ بِأَفْوَاهِهِمْ يُضَاهِئُونَ قَوْلَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَبْلُ قَاتَلَهُمُ اللَّهُ أَنَّى يُؤْفَكُونَ [توبه/ ۳۰]** (و یهودیان گفتند: عزیر پسر الله است و نصاری گفتند: مسیح پسر الله است. این سخنی است [باطل] که به زبان می‌آورند و به گفتار کسانی که پیش از این

کافر شده‌اند شباهت دارد؛ الله آنان را بکشد! چگونه [از حق] باز گردانده می‌شوند).

و نخستین کلمه‌ای که عیسی مسیح در گهواره به اذن خداوند به زبان آورد این بود که فرمود: **قَالَ إِنِّي عَبْدُ اللَّهِ آتَانِيَ الْكِتَابَ وَجَعَلَنِي نَبِيًّا** [مریم/ ۳۰] (گفت: من بنده‌ی الله هستم، به من کتاب داده و مرا پیامبر قرار داده است).

و ایمان داریم که الله تعالی وی را با نشانه‌هایی که دال بر صدق اوست، یاری داد.

الله متعال می‌فرماید: **إِذْ قَالَ اللَّهُ يَا عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ اذْكُرْ نِعْمَتِي عَلَيْكَ وَعَلَىٰ وَالِدَتِكَ إِذْ أَيَّدتُّكَ بِرُوحِ الْقُدُسِ تُكَلِّمُ النَّاسَ فِي الْمَهْدِ وَكَهْلًا وَإِذْ عَلَّمْتُكَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَالتَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ وَإِذْ تَخَلَّقُ مِنَ الطِّينِ كَهَيْئَةِ الطَّيْرِ بِإِذْنِي فَتَنفُخُ فِيهَا فَتَكُونُ طَيْرًا بِإِذْنِي وَتُبْرِئُ الْأَكْمَةَ وَالْأَبْرَصَ بِإِذْنِي وَإِذْ تُخْرِجُ الْمَوْتَىٰ بِإِذْنِي وَإِذْ كَفَفْتُ بَنِي إِسْرَائِيلَ عَنْكَ إِذْ جِئْتَهُم بِالْبَيِّنَاتِ فَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ إِنْ هَذَا إِلَّا سِحْرٌ مُّبِينٌ** [مائده/ ۱۱۰] (یاد کن) هنگامی را که الله فرمود ای عیسی پسر مریم نعمت مرا بر خود و بر مادرت به یاد آور آنگاه که تو را به روح القدس تایید کردم که در گهواره [به اعجاز] و در میانسالی [به وحی] با مردم سخن گفتم و آنگاه که تو را کتاب و حکمت و تورات و انجیل آموختم و آنگاه که به اذن من از گل [چیزی] به شکل پرنده می‌ساختی پس در آن می‌دمیدی و به اذن من پرنده‌ای می‌شد و کور مادرزاد و پیس را به اذن من شفا می‌دادی و آنگاه که مردگان را به اذن من [زنده از قبر] بیرون می‌آوردی و آنگاه که [آسیب] بنی اسرائیل را هنگامی که برای آنان حجت‌های آشکار آورده بودی از تو باز داشتم پس کسانی از آنان که کافر شده بودند گفتند این [ها چیزی] جز افسونی آشکار نیست).

و باور داریم که عیسی علیه السلام از مریم باکره‌ی پاکدامن، بدون پدر به دنیا آمد و چنین چیزی از الله غیر ممکن نیست؛ پروردگاری که هر گاه چیزی را اراده کند خواهد شد.

الله تعالی می‌فرماید: **إِنَّ مَثَلَ عِيسَىٰ عِنْدَ اللَّهِ كَمَثَلِ آدَمَ خَلَقَهُ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ قَالَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ** [آل عمران/ ۵۹] (در واقع مثال عیسی نزد الله همچون مثل [خلقت] آدم است [که] او را از خاک آفرید، سپس بدو گفت: باش، پس وجود یافت).

و می‌فرماید: **إِذْ قَالَتِ الْمَلَائِكَةُ يَا مَرْيَمُ إِنَّ اللَّهَ يُبَشِّرُكِ بِكَلِمَةٍ مِنْهُ اسْمُهُ الْمَسِيحُ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ وَجِيهًا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمِنَ الْمُقَرَّبِينَ** (۴۵) **وَيُكَلِّمُ النَّاسَ فِي الْمَهْدِ وَكَهْلًا وَمِنَ الصَّالِحِينَ** (۴۶) **قَالَتْ رَبِّ أَنَّىٰ يَكُونُ لِي وَلَدٌ وَلَمْ يَمَسِّنِي بَشَرٌ قَالَ كَذَلِكَ اللَّهُ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ إِذَا قَضَىٰ أَمْرًا فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ** [آل عمران/ ۴۵-۴۷] (هنگامی که فرشتگان گفتند: ای مریم، خداوند تو را به کلمه‌ای از جانب خود که نامش مسیح عیسی بن مریم است مژده می‌دهد در حالی که [او] در دنیا و آخرت آبرومند و از مقربان [درگاه] است (۴۵) و در گهواره و در میانسالی [به وحی] با مردم سخن می‌گوید و از شایستگان است (۴۶) [مریم] گفت: پروردگارا چگونه مرا فرزندی خواهد بود با آنکه بشری به من دست زده است؟ گفت: چنین است [کار پروردگار] الله هرچه بخواهد می‌آفریند؛ چون به کاری فرمان دهد فقط به آن می‌گوید: باش، پس می‌باشد).

و باور داریم که وی - علیه السلام - برخی از چیزهایی که برای یهودیان حرام شده بود، بر آنان حلال نمود.

الله عزوجل درباره‌ی عیسی - علیه السلام - می‌فرماید که ایشان خطاب به بنی اسرائیل فرمود: **وَمُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ التَّوْرَةِ وَالْحِلَّ لَكُمْ بَعْضَ الَّذِي حُرِّمَ عَلَيْكُمْ وَجِئْتُكُمْ بِآيَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا أَمْرًا** [و [می‌گویم آمده‌ام تا] تورات را که پیش از من [نازل شده] است تصدیق کننده باشم و تا پاره‌ای از آنچه را که بر شما حرام گردیده برای شما حلال کنم و از جانب پروردگارتان برای شما نشانه‌ای آورده‌ام پس از الله پروا دارید و مرا اطاعت کنید).

و باور داریم که وی نمرده و توسط یهودیان که دشمنان اویند کشته نشده، بلکه الله تعالی وی را از دست آنان نجات داد و در حالی که زنده بود به آسمان بالا برد.

الله عزوجل درباره‌ی یهودیان می‌فرماید: **وَيَكْفُرِهِمْ وَقَوْلِهِمْ عَلَى مَرْيَمَ بُهْتَانًا عَظِيمًا (۱۵۶) وَقَوْلِهِمْ إِنَّا قَتَلْنَا الْمَسِيحَ عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ رَسُولَ اللَّهِ وَمَا قَتَلُوهُ وَمَا صَلَبُوهُ وَلَكِنْ شُبِّهَ لَهُمْ وَإِنَّ الَّذِينَ اخْتَلَفُوا فِيهِ لَفِي شَكٍّ مِنْهُ مَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ إِلَّا اتِّبَاعَ الظَّنِّ وَمَا قَتَلُوهُ يَقِينًا (۱۵۷) بَلْ رَفَعَهُ اللَّهُ إِلَيْهِ وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا** [نساء/ ۱۵۶-۱۵۸] (و [نیز] به سزای کفرشان و آن تهمت بزرگی که به مریم زدند (۱۵۶) و گفته‌ی ایشان که ما مسیح عیسی بن مریم، پیامبر الله را کشتیم، و حال آنکه آنان او را نکشتند و مصلوبش نکردند، لیکن امر بر آنان مشتبه شد و کسانی که درباره‌ی او اختلاف کردند قطعا در مورد آن دچار شک شده‌اند و هیچ علمی بدان ندارند جز آنکه از گمان پیروی می‌کنند و یقینا او را نکشتند (۱۵۷) بلکه الله او را به سوی خود بالا برد و الله توانا و حکیم است).

و ایمان داریم که ایشان پیروان خود را به آمدن پیامبر ما محمد ﷺ بشارت داده است.

الله تعالی می‌فرماید: **وَإِذْ قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ التَّوْرَةِ وَمُبَشِّرًا بِرَسُولٍ يَأْتِي مِنْ بَعْدِي اسْمُهُ أَحْمَدُ فَلَمَّا جَاءَهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ قَالُوا هَذَا سِحْرٌ مُبِينٌ [صف/ ۶]** (و هنگامی را که عیسی پسر مریم گفت: ای فرزندان اسرائیل، من فرستاده‌ی الله به سوی شما هستم؛ تورات را که پیش از من بوده تصدیق می‌کنم و به فرستاده‌ای که پس از من می‌آید و نام او احمد است بشارت‌گرم. پس وقتی برای آنان دلایل روشن آورد گفتند این سحری آشکار است).

و ایمان داریم که وی در آخر الزمان نازل خواهد شد و ادعای یهودیان مبنی بر کشتن وی و ادعای نصرانیان مبنی بر اینکه او خدا و فرزند خدا است را تکذیب می‌کند و جز اسلام از آنان چیز دیگری را نخواهد پذیرفت.

بخاری (۲۲۲۲) و مسلم (۱۵۵) از ابوهریره رضی الله عنه روایت کرده‌اند که رسول الله ﷺ فرمودند: **قسم به آنکه جانم به دست اوست، نزدیک است که فرزند مریم در میان شما به عنوان داوری عادل فرود آید (و در روایتی دیگر: قیامت برپا نمی‌شود تا آنکه فرزند مریم در میان شما فرود آید) پس صلیب را بشکند و خوک را بکشد و جزیه را بردارد و ثروت آنچنان زیاد شود که کسی آن را نپذیرد.**

حاکمی عادل یعنی ایشان به عنوان حاکم به این شریعت نازل می‌شود زیرا این شریعت باقی است و منسوخ نمی‌شود، بلکه عیسی یکی از حاکمان این امت است.

صلیب را بشکنند و خوک را بکشند یعنی دین نصرانیت را باطل اعلام کند و صلیب را در حقیقت بشکنند و بزرگداشت آن توسط نصرانیان را باطل نماید.

و جزیه را بردارد نووی می‌گوید: سخن صحیح در معنای آن این است که ایشان جزیه را نمی‌پذیرد و از کافران چیزی جز اسلام را قبول نمی‌کند و هر یک از کافران که بخواهد جزیه بدهد برایش کافی نخواهد بود و جز اسلام یا قتل راهی نخواهد داشت. این قول امام ابوسلیمان خطابی و دیگر علما است.

ثروت بسیار می‌شود علت زیاد شدن ثروت، نزول برکت‌ها و خیرات پی در پی به سبب عدالت و دوری از ستم است، و در آن هنگام زمین گنج‌های خود را بیرون می‌ریزد و مردم به علت اینکه می‌دانند قیامت نزدیک است، به مال رغبتی نخواهند داشت.

سپس وی - علیه السلام - می‌میرد و مسلمانان بر وی نماز می‌خوانند و دفنش می‌کنند.

امام احمد (۹۳۴۹) از ابوهریره رضی الله عنه روایت کرده که رسول الله ﷺ فرمودند: **من نزدیک‌ترین و سزوارترین کس به عیسی بن مریم هستم، زیرا میان من و او پیامبری نیست...** سپس به بیان نزول عیسی علیه السلام در آخر الزمان پرداخته و می‌فرماید: **...سپس تا وقتی که خداوند بخواهد باقی می‌ماند؛ آنکه وفات می‌کند و مسلمانان بر وی نماز می‌گذارند و دفنش می‌کنند** آلبانی در سلسله الصحیحة (۲۱۸۲) آن را صحیح می‌داند.

و ایمان داریم که ایشان - علیه السلام - در روز قیامت از کسانی که او را خدا دانسته‌اند بیزاری می‌جوید.

الله متعال می‌فرماید: **وَإِذْ قَالَ اللَّهُ يَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ أُنْتَ قُلْتَ لِلنَّاسِ اتَّخِذُونِي وَأُمِّي إِلَهَيْنِ مِنْ دُونِ اللَّهِ قَالَ سُبْحَانَكَ مَا يَكُونُ لِي أَنْ أَقُولَ مَا لَيْسَ لِي بِحَقٍّ إِنْ كُنْتُ قُلْتُهُ فَقَدْ عَلِمْتَهُ تَعْلَمُ مَا فِي نَفْسِي وَلَا أَعْلَمُ مَا فِي نَفْسِكَ إِنَّكَ أَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ (۱۱۶) مَا قُلْتُ لَهُمْ إِلَّا مَا أَمَرْتَنِي بِهِ أَنْ أَعْبُدُوا اللَّهَ رَبِّي وَرَبَّكُمْ وَكُنْتُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا مَا دُمْتُ فِيهِمْ فَلَمَّا تَوَفَّيْتَنِي كُنْتُ أَنْتَ الرَّقِيبَ عَلَيْهِمْ وَأَنْتَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ [مائده/ ۱۱۶-۱۱۷] (و [یاد کن] هنگامی را که الله فرمود: ای عیسی پس مریم، آیا تو به مردم گفتی من و مادرم را همچون دو خدا به جای الله بپرستید؟ گفت: منزهی تو، مرا نشاید که [درباره‌ی خویشتن] چیزی را که حق من نیست بگویم؛ اگر آن را گفته بودم قطعاً آن را می‌دانستی، آنچه در نفس من است تو می‌دانی و آنچه در ذات توست من نمی‌دانم، چرا که تو خود دانای رازهای نهانی (۱۱۶) جز آنچه مرا بدان فرمان دادی [چیزی] به آنان نگفتم. [گفته‌ام] که الله پروردگار من و پروردگار خود را عبادت کنید و تا وقتی در میانشان بودم بر آنان گواه بودم، پس چون روح مرا گرفتی تو خود بر آنان نگهبان بودی و تو بر هر چیز گواهی).**

این اعتقاد مسلمانان درباره‌ی مسیح، عیسی بن مریم علیه السلام است.

بخاری (۳۴۳۵) و مسلم (۲۸) از عُبَادَة رَضَى اللهُ عَنْهُ روایت کرده‌اند که رسول الله ﷺ فرمودند: هر که گواهی دهد معبودی به حق جز الله نیست و او بی‌شریک است و این که محمد بنده و پیامبرِ اوست و عیسی بنده‌ی الله و فرستاده‌ی او کلمه‌ی او و روح اوست که به مریم القا نمود، و بهشت حق است و جهنم حق است، خداوند او را از هر هشت در بهشت که بخواهد وارد بهشت خواهد کرد.

از الله متعال خواهانیم که ما را بر ایمان پایدار گرداند و در همین حال بمیراند.

درود و سلام خداوند بر پیامبران محمد.